СОВЕТ КУЗЕМБЕТЬЕВСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ МЕНЗЕЛИНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИНЗӘЛӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ХУЖАМЭТ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

26 декабрь 2023 ел № 1

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге №131-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын Кушымтасы нигезендә кабул итәргә.

2. Гамәлдән чыккан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016 елның 10 мартындагы №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карары;

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2017 елның 21 сентябрендәге №1 карары Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016 елның 10 мартындагы №1 карарына үзгәрешләр кертү турында.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 16 августындагы №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 16 сентябрендәге №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге»

муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 13 июлендәге №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

- Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 14 маендагы №1 Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын раслау турында» 2016елның 10 мартындагы №1 карары.

3. Әлеге карарны Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә җибәрергә.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районы
Хуҗәмәт авыл җирлеге башлыгы,
Совет рәисе

Совет КУЗЕМБЕТЬЕВСКОГО сельского поселения

З. Р. Мортазина

Кабул ителде
Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районы
Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы
26.12.2023ел №1

Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районы
Хуҗәмәт авыл җирлеге башлыгы,
Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы рәисе
_______________З.Р.Мортазина

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МИНЗӘЛӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ «ХУҖӘМӘТ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫ

Хуҗәмәт авылы

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче статья. Авыл җирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелде.

2. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең рәсми исеме (алга таба текст буенча - Җирлек).

3. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының «Хуҗәмәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы составына керә.

2 нче статья. Җирлекнең территориаль җайланмасы

1. Җирлек территориясе составына Хуҗәмәт, Балтай, Бакчасарай, Усай авылы, Яңа Александровка бистәсе керә.

2. Җирлекнең административ үзәге булып торак пункт - Хуҗәмәт авылы тора.

3. Торак пункт чикләре «Минзәлә муниципаль районы «Муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына җирләр милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан керә.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 нче статья. Җирлектә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга Россия Федерациясе гражданнарының хокуклары

1. Россия Федерациясе гражданнары җирле үзидарәне җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә катнашу юлы белән, шулай ук җирле үзидарәнең сайланулы һәм башка органнары аша гамәлгә ашыралар.

Җирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия булалар

2. Җирлек халкының ихтыяр белдерүенең иң югары турыдан-туры чагылышы булып җирле референдум һәм ирекле сайлаулар тора.

3. Гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша да бертигез хокукларга ия.

4. Сайлау хокукына ия гражданнар Җирлекнең җирле үзидарә органнарына сайланырга һәм сайланырга хокуклы.

5. Россия Федерациясе гражданнары муниципаль хезмәттән бертигез файдалана ала.

6. Һәр граждан җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

7. Җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары, әгәр законда башкасы каралмаган булса, Җирлек җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында гражданнарның тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

8. Җирлекнең җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка Җирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәт

күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар турында, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими мәгълүмат бирәләр.

9. Гражданнар, әгәр алар законнарга каршы килсә, гражданнарның хокукларын, ирекләрен бозсалар, җирлектәге органнарның һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының хокукый актларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата судка шикаять бирергә хокуклы.

4 нче статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирле үзидарә органнары структурасына Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы, Җирлек Башкарма комитеты, Ревизион комиссия керә, алар шушы Устав нигезендә төзелә.

2. Җирлек җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5 нче статья. Җирлек алып бару предметы

1. Җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) Җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) Җирлекнең җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) Җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) Җирлекнең торак пункты чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) Җирлектә яшәүчеләрне элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял итүне оештыру һәм җирлектә яшәүчеләрне мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Җирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) Җирлекнең архив фондларын булдыру;

9) Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге җирле әһәмияттәге юлларыннан тыш) исемнәр бирү, Җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) Җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17) Җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18) Җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) җирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә;

20) үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү яисә аны капиталь төзелеш объектларының рөхсәтле төзелешнең иң чик параметрларына туры китерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар кабул итү, җирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталь төзелеш объектлары параметрларына карата мәҗбүри таләпләр кую;

2. Җирлекләрнең җирле үзидарә органнары Минзәлә муниципаль районының җирле үзидарә органнары белән аларга үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны Минзәлә муниципаль районы бюджетына Җирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзергә хокуклы.

Минзәлә муниципаль районының җирле үзидарә органнары, Минзәлә муниципаль районы бюджетыннан поселок бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында Җирлекнең җирле үзидарә органнары белән килешүләр төзергә хокуклы

туры килү

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзелергә, аларның гамәлдә булуын туктату нигезләрен һәм тәртибен, шул исәптән әлеге өлештә күрсәтелгән бюджетара трансфертларның еллык күләмен билгеләү тәртибен, тапшырыла торган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәк булган нигезләмәләрне, шулай ук килешүләрне үтәмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен җирле үзидарә органнары өстәмә рәвештә үз матди ресурсларын һәм финанс акчаларын Җирлек Советы карарында каралган очракларда һәм тәртиптә файдаланырга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнарына җирлекләрнең вәкаләтләрен тапшыру федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Җирле үзидарә органнары тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен шушы максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплы булалар.

Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру дәүләт контроле астында. Җирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тикшереп тору шартлары һәм тәртибе тиешенчә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

Җирлек советы үз вәкаләтләре чикләрендә Җирлекнең җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалану очракларын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

4. Җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендәге 4, 8, 9 пунктларында каралган җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында җирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән кизү торуларны) ирекле нигездә гамәлгә ашыруга гражданнарны җәлеп итү турында карар кабул итәргә хокуклы.

6 нчы статья. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә җирле үзидарә органнары хокуклары

1. Җирлек җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Җирлек музейларын төзү;

2) Җирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;

3)опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

6) Җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

7) муниципаль янгын сагы булдыру.

8) туризм үсеше өчен шартлар тудыру;

9) нигезләмәләр кулланып, федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

10) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

11) инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук төзелгән берләшмәләргә ярдәм күрсәтү;

6

оешмаларга инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре нигезендә

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү;

13) Җирлек территориясендә яшәүче хуҗаларсыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру.

14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру

15) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптив физик культурага һәм җайлашу спортына ярдәм күрсәтү.

16) кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

Закон РФ от 07.02.1992 N 2300-1

Статус: гамәлдәге редакция (эш 05.12.2022 белән)"Кулланучылар хокукларын яклау турында.

17) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлеге вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү;

18) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Җирле үзидарә органнары Җирле бюджетлар керемнәре исәбеннән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган бюджетара трансфертлардан һәм чигерүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәреннән тыш, әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (алар нигезендә аларга тапшырылмаган) хокуклы;

3. Җирле үзидарә органнары үзләренә тапшырмаган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнаша

7 нче статья. Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

1. Җирлек җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген оештыру, муниципаль берәмлекләрнең уртак мәнфәгатьләрен чагылдыру һәм яклау максатларында, Җирлек Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы эшендә катнаша, шулай ук муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләре эшендә катнашырга хокуклы.

2. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен финанс чараларын, матди һәм башка ресурсларны берләштерү максатларында Җирлек, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән берлектә, муниципальара берләшмәләр төзелергә, хуҗалык җәмгыятьләре һәм башка муниципальара оешмалар төзелергә, федераль законнар һәм Җирлек

Советының норматив хокукый актлары нигезендә шартнамәләр һәм килешүләр төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән муниципалитетара берләшмәләргә җирлекнең җирле үзидарә органнары вәкаләтләре бирелә алмый.

8 нче статья. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

7

1.Җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) Җирлекнең җирле үзидарә органнарының Җирлекнең социаль-икътисади үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашу;

2) Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Җирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

II нче бүлек. ҖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘСЕН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ҖИРЛЕК ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

9 нчы статья. Җирлек халкы тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру рәвешләре һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы

1. Җирлек халкы турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

1) җирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) чикләрне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

4.1.) гражданнар җыены;

Җирлекне үзгәртеп кору;

6) гражданнарның хокукый инициативасы;

6.1.) инициатив проектлар;

7)ачык тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар

8) гражданнар җыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

10) гражданнардан сораштыру;

11) җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;

12) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;

13) каршы килми торган башка рәвешләр

Конституция Республики Татарстан от 06.11.1992

Статус: Татарстан Республикасы Конституциясенең, Татарстан Республикасы Сайлау кодексының һәм Татарстан Республикасы законнарының гамәлдә булмаган редакциясе.

10 нчы статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум җирле әһәмияттәге сораулар җирлегенең турыдан-туры халкы тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатларында уздырыла.

2. Җирле референдум җирлекнең бөтен территориясендә уздырыла.

3. Җирле референдумда референдумда референдумда референдумда катнашу хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биргәндә катнаша.

4. Җирле референдумны уздыру турындагы карар Җирлек советы тарафыннан түбәндәге инициатива буенча кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) Уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3) Алар тарафыннан бергә тәкъдим ителгән Җирлек Советы һәм авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе .

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдум билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны Татарстан Республикасы законы белән билгеләнеп, Поселение территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек Советы һәм башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан бергә чыгарылган референдум уздыру инициативасы Җирлек Советы карары һәм Җирлек Башкарма комитеты карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны күрсәтү тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Җирлек Советы җирле референдум билгеләнә торган документларның күчергечләре советына кергән көннән алып 30 көн эчендә җирле референдум билгели.

Җирле референдум Җирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, Җирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән җирле референдум территориаль сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органы яки җирле референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан башкарыла.

7.1. Җирле референдумда яшәү урыны Поселение чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән катнаша.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар Җирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәэмин итәләр.

11. Җирле референдум үткәрү турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Гражданнарның җирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук

11 нче статья. Муниципаль сайлаулар

1.Поселениедә муниципаль сайлаулар бермандатлы сайлау округлары буенча мажоритар сайлау системасы депутатларын сайлау максатларында федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә яшерен тавыш биргәндә гомуми, тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә уздырыла. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын җыйган кандидат җирлек Советы депутаты итеп таныла.

Әгәр бермандатлы сайлау округында тавыш бирү Советы депутатларын сайлауларда бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучылар тавышларының кимендә 50 процентын җыйган кандидат сайланган дип санала.

Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез җыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

2. Җирлек Советы депутатларын сайлаулар мәҗбүри, вакытлы була һәм әлеге Устав билгеләгән срокларда уздырыла.

3. Җирлек Советы депутаты итеп Россия Федерациясе гражданы сайланырга мөмкин, шулай ук, федераль законнарда каралган очракларда, тавыш бирү көненә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия чит ил гражданы.

4. Депутатларны сайлауларны билгеләү турындагы карар Җирлек советы тарафыннан 90 көннән дә иртәрәк һәм Җирлек Советы депутатлары сайланган срок тәмамланган көнгә кадәр 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә. Әлеге карар кабул ителгән көненнән биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Федераль законда билгеләнгән очракларда Совет депутатларын сайлаулар территориаль сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

5. Җирлек Советы депутатларын сайлауларны әзерләү һәм уздыру гамәлдәге законнар һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Җирлек Советы депутатларын сайлаулар федераль законда һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

7. Муниципаль берәмлекләр советы депутатларын сайлауларның йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

12 нче статья. Җирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән Җирлек башлыгы, законда һәм әлеге Уставта билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Язучылар советы депутаты чакыртып алу нигезләре булып депутат статусына туры килми торган, депутат статусына туры килми торган гамәлләр кылу һәм Россия Федерациясе Конституциясенең, Татарстан Республикасы законнарының, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының, әлеге Уставының һәм башка норматив хокукый актларының башка хокук бозуларын суд тәртибендә расланган конкрет хокукка каршы карарлар яисә гамәлләр (гамәл кылмау) тора.

3. Җирлек Советы депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданнар имзаларын җыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем территориаль сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү турында үтенеч белән мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатны кире чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәле (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм Җирлек территориясендә аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алыштыра торган документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә күрсәтелгән хокукка каршы карар яисә депутатның гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, имзалар җыю, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау йөзеннән, җыелган имзаларны тикшерү җирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

8. Территория сайлау комиссиясе инициатив төркеменең үтенечнамәсен караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә Җирлек Советы депутаты тарафыннан Җирлек Советының тиешле депутаты аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында

аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат вакытыннан алда, территория сайлау комиссиясе, Халык советы утырышын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча, аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр итәлергә тиеш.

9. Кире чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда Җирлек Советы депутаты чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән Җирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы чакыртып алу өчен тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

11.Җирлек Совет депутатын кире чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

12. Территориаль сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтиҗәләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, җирлек советына һәм җирлек советының тиешле депутатына аны кире алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре турында язмача хәбәр итә.

13 нче статья. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү җирлекнең чикләрен күрсәтелгән үзгәртүгә халыкның ризалыгын алу максатларында уздырыла.

2. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү Җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә билгеләнгән очракларда уздырыла

3. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

Федеральный закон от 06.10.2003 N 131-ФЗ

Статус: Гамәлдәге редакция (гамәлдә булган 30.05.2023)"Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.

4. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге яисә сайлау хокукына ия сайлауларның актив өлеше катнашса, узган дип санала. Җирлек чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан артыгы яисә Җирлек өлеше тавыш бирсә, алынган дип санала.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

14 нче статья. Гражданнар җыены

1. Гражданнар җыены халык тарафыннан турыдан-туры җирле үзидарә гамәлгә ашырылу һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеше булып тора.

2. Гражданнар җыены каралган очракларда уздырыла

3. каралган очракларда

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча (муниципаль район), аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, ул күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт (муниципаль район)территориясенә кертүне күздә тота;

2) җирлек составына керә торган торак пунктта шушы торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салымы чараларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

2.1) торак пункт территориясенең әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча җирлек составына керә торган торак пункт территориясе өлешендә Татарстан Республикасы законы нигезендә;

3) авылара территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән җирлек булдыру турында халык инициативасын күрсәтү максатларында, шулай ук яңа төзелгән җирлектә, әгәр аның сайлау хокукына ия халкы саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча;

4) авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

мәсьәләсе буенча;

5) авыл торак пунктында гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Әлеге статьяның 3 өлешендәге 2.1 пунктында каралган очрактан тыш, гражданнарның җыены җирлек башлыгы тарафыннан мөстәкыйль рәвештә йә җирлек халкының кимендә 10 кешесе булган төркеме инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.

Әлеге статьяның 3 өлешендәге 2.1 пунктында каралган гражданнар җыены, 10 кешедән дә ким булмаган санда торак пункт территориясенең тиешле өлешендә яшәүче кешеләр төркеме инициативасы белән, җирлек советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданнар җыены үткәрелә торган торак пункт территориясенең бер өлеше чикләре поселок Советы карары белән җирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләләрне хәл итүдә торак пункт территориясенең күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатьләре гомуми критериеннән чыгып билгеләнә.

5. Җыенны уздыру инициативасын хуплап җыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнарның, даими яисә өстенлекле рәвештә яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены Җирлек Башлыгының карары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены Җирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар җыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар җыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштырыла, поселок составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын уздыру тәртибе турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә.

7.1. Әлеге статьяда каралган гражданнарның җыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы (яки аның территориясенең бер өлеше) яисә Җирлек катнашында хокуклы. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, составына күрсәтелгән торак пункт кергән Җирлек Уставы нигезендә гражданнар җыены гражданнар җыенын үткәрү турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган срокта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элегрәк гражданнар җыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмый. Гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык җыены карары кабул ителгән дип санала.

8. Җыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, Җирлек Башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

15 нче статья. Җирлек барлыкка килү

1. Җирлекнең өстенлеге булып җирлекләрне берләштерү, Җирлекне аеру тора.

2. Җирлекне үзгәртеп кору әлеге Федераль закон нигезендә халыкның, җирле үзидарә органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, дәүләт хакимиятенең федераль органнарының инициативасы буенча гамәлгә ашырыла.

3. Башка Җирлекләрнең чикләрен үзгәртүне таләп итми торган ике һәм аннан күбрәк җирлекләрне берләштерү һәр җирлекнең Җирлек советында күрсәтелгән һәр җирлекнең халыкның ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.

4. Җирлекне ике һәм аннан күбрәк кеше барлыкка килүгә китерә торган бүлү тавыш бирү юлы белән белдерелә торган һәр җирлекнең халыкның ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.

5. Җирлекләрне үзгәртеп кору яңа төзелгән җирлекләр төзүгә китерә.

16 нчы статья. Гражданнарның хокукый иҗади инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Хокук иҗат инициативасы белән актив сайлау хокукына ия гражданнар төркеме чыгыш ясарга мөмкин, аларның саны сайлау хокукына ия Җирлектә яшәүчеләрнең 3 процентыннан арта алмый.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында җирлек халкы түбәндәгеләргә хокуклы:

1) гражданнарның яшәү урыны (эшләр) буенча җыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

2) хокук иҗат инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

3) гражданнарның имзаларын җыярга һәм кануннарга каршы килми торган ысуллар белән хокукый инициативаны күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты аны ачып җибәргән көннән алып өч ай эчендә аның ачык утырышында Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы тарафыннан әлеге Устав билгеләгән компетенцияләре нигезендә һичшиксез каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау процедурасы Җирлек Советы Регламенты, Җирлек Башлыгының, Җирлек Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән дәлилләнгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә кергән гражданнарга язма рәвештә җиткерелергә тиеш.

17 нче статья. Инициатива проектлары

1. Җирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә җирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган муниципаль берәмлек территориясенең бер өлешен билгеләү тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә җиткән һәм җирлек территориясендә яшәүче, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) кимендә ун гражданның саны инициатив төркем чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Җирлек Советының норматив хокукый акты белән киметелергә мөмкин. Җирлек Советының норматив хокукый акты нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук тиешле муниципаль берәмлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) җирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) әлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтиҗәсен (көтелгән нәтиҗәләрен) тасвирлау;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) эштә катнашуы турында белешмә;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, җирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) Җирлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешенә Җирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтү;

9) Җирлек Советының норматив хокукый актында каралган башка белешмәләр.

4. Җирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатива проекты гражданнар җыенында, җыелышында яисә конференциясендә инициатив проект турында фикер алышу, җирлек яки аның өлеше халкы мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук гражданнар җыенында, җыелышында яисә конференциясендә инициатив проектка ярдәм итү турында карар кабул итү максатларында каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер җыенда, бер җыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициативалы проект каралырга мөмкин.

Җирлек Советының норматив хокукый акты белән шулай ук гражданнарны сораштыру, аларның имзаларын җыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проект инициаторлары Җирлекнең Башкарма комитетына гражданнар җыены, җыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнардан сораштыру нәтиҗәсен һәм (яисә) инициатив проектка Җирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан ярдәм күрсәтүне раслый торган имзаланган кәгазьләрне беркетә.

5. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитетына инициатив проект кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә урнаштырылырга (халыкка җиткерелергә) һәм муниципаль берәмлек сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш. Җирлек башкарма комитетына инициатив проект кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә һәм әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән белешмәләрне, шулай ук проектның инициаторлары турында мәгълүмат булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарга җирлек Башкарма комитетына инициативалы проект буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында хәбәр ителә, тапшыру вакыты күрсәтелә, ул биш эш көненнән дә ким булмаска тиеш. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналты яше тулган җирлек халкы җибәрергә хокуклы. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат әлеге җирлек составына кергән муниципаль район сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында күрсәтелгән мәгълүмат авыл торак пунктының старостасы гражданнарына җиткерелергә мөмкин.

6. Инициативалы проект җирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткәннән соң 30 көн эчендә мәҗбүри каралырга тиеш. Җирлек Башкарма комитеты инициативалы проектны карау нәтиҗәләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне җирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә җирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә (җирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) ярашлы максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) тәртиптә дәвам итәргә;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм, инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Җирлек Башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициативалы проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Россия Федерациясе субъектларының законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, Җирлек Уставына туры килмәве;

3) җирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чаралар күләмендә түләү чыганагы булып инициатив түләүләр торган җирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтиҗәлерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проект конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Җирлекнең Башкарма комитеты хокуклы, ә әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына аларның компетенцияләре нигезендә тәкъдим итәргә тиеш.

9. Инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны

конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

10. Россия Федерациясе субъекты бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен чыгарыла торган инициатив проектларга карата, инициатив проектларда булырга тиешле белешмәләр составына карата таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары закон һәм (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта әлеге статьяның 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләрендәге таләпләр кулланылмый.

11. Әгәр Җирлек Башкарма комитетына берничә инициатива проекты, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, кертелгән булса, Җирлекнең Башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны төзү һәм эшчәнлек тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә. Коллегия орган (комиссия) составы Җирлекнең Башкарма комитеты төзелә. Шул ук вакытта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми саныннан яртысы җирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә коллегиаль орган (комиссия) конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда инициатив проектны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары,Җирлек территориясендә яшәүче гражданнар җыены, җыелышы яисә конференциясе тарафынна н вәкаләтләр бирелгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә гамәлгә ашыруны җәмәгать контролендә тотарга хокуклы.

14. Инициатив проектны Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм муниципаль берәмлек сайтында урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында Җирлек Башкарма комитетының хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә муниципаль берәмлек сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Җирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге җирлек кергән муниципаль район сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында күрсәтелгән мәгълүмат авыл торак пунктының старостасы гражданнарына җиткерелергә мөмкин.

18 нче статья. Халык тыңлаулары, иҗтимагый фикер алышулар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен Җирлек Советы Җирлектә яшәүчеләр катнашында гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык алдында тыңлаулар халык, җирлек советы яки җирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Халыкның яки Җирлек Советының инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар Җирлек советы тарафыннан билгеләнә, ә Җирлек Башлыгы инициативасы буенча - Җирлек Башлыгы инициативасы белән.

3. Җәмәгать тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) Җирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары проекты, Җирлек Уставына, әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш;

2) җирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) халыкның социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә тавыш бирү юлы белән билгеләнгән Җирлекнең халык ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре;

4. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Дәүләт Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм әгәр җирле үзидарә органының үз эшчәнлеге турында мәгълүматны «Дәүләт һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү турында» 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә җирле үзидарә органының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән яисә җирле үзидарә органының үз эшчәнлеге турында мәгълүматны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаса, Татарстан Республикасының рәсми сайтында яисә Җирлектә «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалану турында» 2009 елның 9 февралендәге N 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, алдан хәбәр итүне, муниципаль берәмлек халкына үзенең тәкъдимнәрен һәм тәкъдимнәрен җиткерүне, шул исәптән рәсми сайтта яшәүчеләрне (шул исәптән гавами тыңлауларны, аларны гавами рәвештә бастырып чыгаруны, шул исәптән гавами бастырып чыгаруны, аларны гавами бастырып чыгаруны, аларны гавами сайтта, аларны гавами рәвештә бастырып чыгаруны күздә тотарга тиеш.

5. Генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектларына, территорияне планлаштыру проектларына, территорияне ызанлау кагыйдәләренә, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләренә, проектларына күрсәтелгән расланган документларның берсенә, җир кишәрлегеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның рөхсәт ителгән төренә, рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, капиталь төзелеш объектларын төзүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен һәм объектларны капиталь төзелеш объектларыннан башка төргә үзгәртү мәсьәләләре буенча, җирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда гавами тыңлаулар яисә иҗтимагый фикер алышулар үткәрелә.

19 нчы статья. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, халыкка җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү өчен Инициатив проектлар кертү мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен һәм аларны карау гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнарның җыелышлары торак пунктлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык советы, Җирлек советы, Җирлек башлыгы, Совет депутатлары инициативасы белән уздырыла.

3. Җирлек Советы яисә Җирлек башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар җыелышы Җирлек Советы яисә Җирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданнар җыелышы Җирлек советы тарафыннан гражданнарның тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар җыелышында катнашырга хокукы булган халык төркеменең язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыенны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар, ә җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать иткән очракта, аларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне, яшәү урыны күрсәтелеп, һәрберсе тарафыннан имзаланырга тиеш.

Җирлек Советы үзенең алдагы утырышында гражданнар җыенын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Җирлек Советы аның максатка ярашсызлыгы нигезләре буенча гражданнар җыелышын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Гражданнар җыелышын үткәрү вакыты һәм алар турында һәм фикер алышуга кертелә

торган мәсьәләләр турында тиешле территориядәге халыкка шушы массакүләм мәгълүмат чарасын кулланып җыелыш үткәрү көненә кадәр җиде көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә, почта хәбәрнамәләре, квартал (хуҗалык) әйләнмәләре, игълан итү һәм башка мөмкин булган чаралар.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны Җирлекнең башкарма комитеты тәэмин итә.

6. Җыелышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә җиткән гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Гражданнар җыелышы җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар санынннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышында уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгать кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

8. Гражданнар җыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәҗәгатьләр, компетенцияләренә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән, язма җавап җибәрелеп, җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан һичшиксез каралырга тиеш.

9. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм Поселение Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

10. Гражданнар җыелышы йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

20 нче статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм җирлектәге барлык халык вәкилләренең фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Җирлекнең тиешле территориаль өлешләре гражданнары арасыннан гражданнарның конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыенлашкан очракларда уздырыла, шул исәптән, әгәр тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашу хокукы булган кешеләр саны 100 кешедән артып китсә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы инициативасы буенча уздырыла. Җирлек Советы яисә Җирлек башлыгы Советы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) тәңгәл рәвештә Җирлек Советы яисә Җирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнар конференциясен (делегатлар җыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав һәм Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Гражданнар (делегатлар җыелышлары) конференциясе нәтиҗәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

21 нче статья. Гражданнардан сорау

1. Гражданнардан сораштыру җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен җирлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә җиткән җирлектә яки аның бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән кешеләр катнашырга хокуклы.».

3. Гражданнардан сораштыру түбәндәгеләр инициативасы буенча үткәрелә:

1) Җирлек советы яисә Җирлек башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - Җирлек җирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

3) 16 яшькә җиткән җирлектә яки аның бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә, бу инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе Җирлек Уставы һәм (яисә) Поселение Советының норматив хокукый актлары белән Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнардан сорашып белешү үткәрү өчен "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайты кулланылырга мөмкин. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турында Җирлек Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы җирлек халкының иң аз саны.

6) “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайтыннан файдаланып гражданнардан сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Җирлектә яшәүчеләр гражданнардан сорашып белешү үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимендә 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнардан сораштыруны әзерләү һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) җирлекнең бюджеты акчалары исәбеннән - җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда Җирлек халкы яисә җирлек халкы тарафыннан;

2)Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда - Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына;

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән теләсә кайсы граждан танышырга хокуклы. Җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә сорашып белешү нәтиҗәләре мәҗбүри исәпкә алынырга тиеш.

22 нче статья. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар Җирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча Җирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3.Халык фикер алышуына мәсьәлә чыгару белән бер үк вакытта авыл җирлеге Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Җирлек Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр турында фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Җирлек Советына җибәрелә.

6. Муниципаль хокукый актларның проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка хәбәр ителә.

23 нче статья. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар җирле үзидарә органнарына шәхси һәм күмәк мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш

3. Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы.

24 нче статья. Авыл торак пунктының старостасы;

1. Җирлектә урнашкан авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен авыл торак пунктының старостасы билгеләнергә мөмкин.

2. Авыл торак пунктының старостасы авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, авыл торак пунктындагы гражданнар җыенын тәкъдим итү буенча. Авыл торак пунктының старостасы әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданнары, йә тәкъдим ителгән көнгә 18 яшькә җиткән һәм әлеге торак пункт территориясендә урнашкан торак урыны булган Россия Федерациясе гражданнары арасыннан билгеләнә.

3. Авыл торак пунктының старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче зат булмый, моңа даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җирлек Советы депутатының яисә муниципаль хезмәт вазыйфасының муниципаль вазыйфасы керми, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм җирле үзидарә органнары белән турыдан-туры бәйле башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

4. Авыл торак пунктының старостасы итеп билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче, үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы Халык җирлеге Советы депутаты вазыйфасыннан яисә муниципаль хезмәт вазыйфасыннан тыш;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3) юкка чыгарылмаган яисә юкка чыгарылмаган хөкем ителүе бар.

5. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре чоры ике елдан да, биш елдан да ким була алмый.

Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре составына әлеге авыл торак пункты керә торган Җирлек Советы карары буенча, авыл торак пункты гражданнары җыены тәкъдиме буенча, шулай ук әлеге Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешенең 1 - 7 пунктларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл торак пунктының старостасы үзенә йөкләнгән бурычларны хәл иткәндә:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашып хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча, шул исәптән җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән затларга мөрәҗәгать һәм тәкъдимнәр җибәрә;

3) авыл торак пунктында яшәүчеләргә җирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча хәбәр итә, шулай ук җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны аларга җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына җәмәгать тыңлаулары һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм үткәрүдә, авыл торак пунктында аларның нәтиҗәләрен халыкка җиткерүдә ярдәм итә;

4.1) авыл торак пунктында яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча инициатив проект кертү инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы;

5) Җирлек Советы Уставында һәм (яисә) норматив хокукый актында Татарстан Республикасы законы нигезендә каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Эшчәнлек гарантияләре һәм авыл торак пунктының старостасы статусының башка мәсьәләләре Җирлек Уставы һәм (яисә) Җирлек Советының норматив хокукый акты белән Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнергә мөмкин.

25 нче статья. Җирле үзидарә Җирлек халык тарафыннан турыдан-туры тормышка ашырылуының һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән халык җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының федераль закон нигезендә гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда каршы килми торган башка рәвешләрдә катнашырга хокуклы

2. Җирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры катнашуы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка җирле үзидарә халкы тарафыннан турыдан-туры тормышка ашырылуда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ

26 нчы статья. Торак пункт Советы Җирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Җирлек Советы - җирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Советы Җирлек Советының рәсми исеме.

3. Җирлек Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.

4. Җирлек Советы Җирлек халкына хисап тота һәм аның контролендә була.

5. Җирлек Советының үз исеме булган мөһере, бланклары бар.

6. Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

27 нче статья. Җирлек Советының составы

1. Җирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 10 депутаттан тора.

2. Җирлек Советы аның составына Җирлек Советының билгеләнгән санының кимендә өчтән ике депутат сайлаганда хокуклы була. (ягъни кимендә биш депутат)

28 нче статья. Җирлек Советы депутаты статусы

1. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Советы эшли башлаган көннән туктатыла. Депутатның вәкаләтләре чоры ике елдан да ким һәм биш елдан артык була алмый.

2. Авыл җирлеге башлыгы итеп сайланган депутат даими нигездә эшли, калган депутатлар даими нигездә эшлиләр.

Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегe белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек ияләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яки гомуми җыелышында катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләре ширкәтенең съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында катнашудан тыш) катнашу;

в) Россия Федерациясе субъектының муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләрнең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек муниципаль берәмлекне гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешма идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә күрсәтү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар»;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.»;

3. Җирлек Советы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Җирлек Советы депутаты законнар, әлеге Устав, Җирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Җирлек Советы депутаты депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның җирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат статусы турындагы нигезләмәдә беркетелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

6. Шәһәр Советы депутаты, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты граждан, административ яисә җинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

7. “Коррупциягә каршы көрәш турында” 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәүне Бәйрәм көне депутаты үтәргә тиеш. Депутатның, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасының, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, «Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) финанс

инструментларына ия булуны тыю турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән бурычларны вакытыннан алда туктатыла.

8. Депутатка коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) карары (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) карары буенча Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

9. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә уздырылган тикшерү нәтиҗәсендә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы җитәкчесенең (җитәкчесенең) күрсәтелгән вәкаләтләрне Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең яисә башка затларның тиешле вәкаләтләрне куллану турындагы гаризасы белән депутатлыкка яисә тиешле дәрәҗәдә җаваплылык чараларын күрү турында күрсәтелгән Законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда../../AppData/Совет/Desktop/УСТАВ/Устав со всеми изменениями СП/Решение от 10 апреля 2020 О внесении изменений в Устав.docx - Par0

10. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган депутатка, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, әгәр бу белешмәләрне бозып күрсәтү мөһим булмаса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) депутат үз вәкаләтләре чоры туктатылганчы депутат Җирлек Советында вазыйфа биләү хокукыннан мәхрүм итеп азат итү;

3) аның вәкаләтләре вакыты тәмамланганчы, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итеп, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү;

4) Җирлек Советында аның вәкаләтләре чоры туктатылганчы вазыйфа биләүне тыю;

5) вәкаләтләр срогы туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләрне үтәүне тыю;

11. Депутатка әлеге статьяның 8-10 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

29 нчы статья. Җирлек депутаты сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тота.

3. Депутат сайлаучылар алдында үз эшләре турында елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә хисап тота, аларны җирлек советы эше турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да ким булмаган санда сайлаучыларны кабул итә.

4. Җирлек Советы депутаты гражданнарның законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә, аларны үткәрү тереклек тәэмин итү объектлары, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемтә эшчәнлеге бозылуга, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар йә гражданнарның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәсә, уздырыла. Җирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Монда депутат күрсәтелгән

органнарга аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы

Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

Депутатның ачык чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутат сайлаучылар белән очрашуларны оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

30 нчы статья. Яңа сайланган Җирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш Җирлек Советы беренче утырышка, депутатларның кимендә өчтән икесе Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән санынннан сайланган көннән соң утыз көннән дә соңга калмыйча, җыя. Сайлаулардан соң беренче булып Җирлек Советы утырышы алдагы чакырылыш Җирлек башлыгына, ә ул булмаган очракта - территориаль сайлау комиссиясе тарафыннан чакырыла.

2. Җирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын Җирлек Советының яңа башлыгын сайлаганчы ача һәм алып бара алдагы чакырылышта яшәүчеләрнең башлыгы яисә яше буенча иң өлкән депутат Җирлек Советы депутаты.

31 нче статья. Җирлек Советы компетенциясе

1. Җирлек советы компетенциясенә түбәндәгеләр керә:

1) Җирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) Җирлек территориясендә гомуммәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) Җирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында хисап раслау;

4) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

5) халыкның социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;

6) Чикләрне үзгәртү, Җирлекне үзгәртү турындагы инициативаны күрсәтү;

7) Җирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү; Җирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;

8) җирле референдумны билгеләү;

9) Җирлек Башлыгын сайлау;

10) Җирлек Башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

11) Җирлек Советы депутатлары арасыннан Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау;

12) Җирлек Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чик санын билгеләү;

13) Җирлек, чакыртып алу буенча тавыш бирү депутатларының чикләрен үзгәртү, аларны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштерү җирлек Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң башкарыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, эшләр башкару турында, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

17) җирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

19) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне тикшереп тору;

20) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чыгару тәртибен билгеләү;

21) шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту таләпләрен билгели торган Җирлек

22) Җирлекне төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы кыяфәтенә һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә, төзекләндерү эшләре һәм аларны үтәү ешлыгы исемлегенә; янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә милекчеләрнең катнашу тәртибен билгеләү;

23) Урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге юлларыннан тыш), Җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итү;

24) муниципаль махсуслаштырылган торак фондының торак урыннарын бирү тәртибен билгеләү;

25) үз массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә ашыру;

26) Җирлек Уставын һәм Җирлек Советы карарларын аңлату;

27) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү;

28) үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар кабул итү;

29) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән халыкның вәкиллекле органнарын алып баруга кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан Җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Җирлек Советы Җирлек башлыгының Җирлек Башкарма комитеты һәм җирле үзидарәнең башка ведомство органнары эшчәнлеге турында, шул исәптән Җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

32 нче статья. Җирлек Советының эш тәртибе

1. Җирлек Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Җирлек Советы регламенты нигезендә билгеләнә.

2. Җирлек Советы эшенең төп рәвеше аның утырышларыннан гыйбарәт, аларда Җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек Советы утырышы, әгәр анда Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә 50 проценты катнашса, тулы хокуклы була.

4. Җирлек Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар Җирлек Башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә 50 проценты чакырыла.

5. Совет утырышлары Җирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Җирлек Светы депутатларына һәм чакырылган кунакларга чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәрүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар уздырыла. Җирлек Советының ачык утырышларында Җирлек җирлегендә яшәүче һәркем катнашырга хокуклы.

Уставта каралган очракларда Җирлек Советы Җирлек Советы тарафыннан чакырылган затлар гына катнаша алган ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокукы булган затлар.

7. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Совет утырышы беркетмәсенә имза салынганнан соң, Җирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше аның белән танышырга мөмкин.

8. Җирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Авыл җирлеге Советы

депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Җирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав белән билгеләнә.

33 нче статья. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген авыл җирлеге башлыгы оештыра.

2. Җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен Җирлек Советы Уставы нигезендә күрсәтелгән мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы депутатлар билгеләнеп, Җирлек Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнә.

3. Җирлек Советы карамагындагы аеруча мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу, муниципаль программаларны әзерләү, Җирлек Советы карарларын әзерләү, фикер алышу өчен Җирлек Советы каршында депутатлар, Җирлек Башкарма комитеты вәкилләре, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм Җирлек халкы составындагы эшлекле, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Җирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча, сайлаучыларның наказларын үтәү буенча бердәм һәм килештерелгән эшчәнлек өчен депутатлар партия, территориаль, һөнәри һәм башка принцип буенча даими йә вакытлыча депутат төркемнәренә берләшергә хокуклы.

Депутат төркемен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе Җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

34 нче статья. Җирлек Советы тарафыннан контрольлек итү функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Җирлек Советы Җирлек территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең үтәлешен, Җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актлар нигезләмәләренең үтәлешен, Җирлекнең бюджеттан тыш фондлары акчаларыннан, Җирлек үсеше программаларыннан файдалануны, Җирлек башлыгының һәм Җирлек Башкарма комитетының эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Җирле үзидарә органнары тарафыннан Җирлек органнарын һәм аларның вазыйфаи затларын закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, депутатлар арасыннан Җирлек Советы карары белән күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелеге, шулай ук җирлек башкарма комитетының финанс-хуҗалык эшчәнлегенең башка мәсьәләре кануннар нигезендә Җирлек Советы акчаларыннан максатчан файдалануга тикшерү (ревизия) уздырылырга мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

4. Әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфаи затлар Җирлек Советы, аның контроль комиссиясе депутаты, Җирлек Советы депутаты мөрәҗәгате буенча Җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүмат бирергә, ә кануннарны, муниципаль хокукый актларны бозуга күрсәтелгән очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

35 нче статья. Муниципаль район Советына Җирлек вәкилен сайлау

1. Җирлек вәкиле Җирлек Советы депутатлары арасыннан Минзәлә муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгын тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

3. Җирлек вәкиленең вәкаләтләре алдан каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла

4. Җирлек вәкиле Дәүләт Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере санында Башлык инициативасы буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителә торган Җирлек Советы карары буенча теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек

советы вәкилен чакыртып алу турындагы карар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан тавышларның өчтән ике өлеше белән кабул ителә.

36 нчы статья. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

Җирлек Советы вәкаләтләре 73 статьяда каралган тәртиптә һәм нигезләрдә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Вәкаләтләр шулай ук туктатыла:

1) күрсәтелгән орган үз-үзен таркату турында карар кабул иткән очракта;

2) Җирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйле рәвештә;

3) Җирлек үзгәргән очракта;

4) Җирлек чикләре үзгәрү аркасында килеп чыккан сайлаучылар саны 25 проценттан артыкка арткан очракта.

5) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта, Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

6) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта.

37 нче статья. Җирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар Җирлек башлыгы яисә Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысын тәшкил иткән депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителә.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) Җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) Җирлек бюджеты кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау чорында;

3) Җирлек башлыгын кире чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату нигезләре булырга тиеш, шулай ук аңа сәбәпләрне нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4.Үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен Җирлек Советы карары белән депутатлар арасыннан комиссия төзелә. Җирлек Советы карары буенча Җирлек Советы яки Башлык Советы карары буенча Җирлек Советының үз-үзен таркатуы турындагы мәсьәлә ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Муниципаль берәмлекләр Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы Җирлек Советы депутатлары һәм халкы тарафыннан үз-үзен таратуның барлык шартлары һәм нигезләмәләре турында һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен таркату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карары Совет депутатларының билгеләнгән санынннан тавышларның өчтән икесе тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Советның үз-үзен таркату турында тәкъдимнәре кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы яңа инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта күрсәтелергә мөмкин.

38 нче статья. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата суд хөкем карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын яки чит ил дәүләте гражданлыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил дәүләте гражданлыгы (гражданлыгы) булу яисә чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ Россия Федерациясе гражданы яисә Россия Федерациясе халыкара килешүе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы булырга хокуклы, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;

8) сайлаучылар фикере;

9) Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда тукталу;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 35 статьясындагы 5 өлеше нигезендә муниципаль районның вәкиллекле органын төзү тәртибен үзгәртү../../AppData/New/Desktop/Уставы на проверку/Абдрахмановское сп/Новая редакция Устава 2011 года.doc - sub_3505

12) "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

1.1. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре депутат нигезле сәбәпләрсез Җирлек Советының барлык утырышларында алты ай рәттән булмаган очракта Җирлек Советы карары белән вакытыннан алда туктатыла.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әгәр бу нигез җирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килсә - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы башлыгы (Рәисе) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы җитәкчесе) җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, Җирлек Советына әлеге гаризаның вакытыннан алда туктатылуы өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында каралган очракта, Җирлек Советы депутатының чакыруы буенча тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми рәвештә басылып чыккан көннән башлап, Җирлек Советы депутатының вәкаләтләре туктатыла.

4.Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

5. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

6. Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән вакытыннан алда туктатыла.

7. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы Депутат, 25.12.2008 елгы Федераль законның 13.1 маддәсе нигезендә ышанычын югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш. "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы.

IV нче бүлек ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

39 нчы статья. Җирлек башлыгы - Җирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Җирлек башлыгы Җирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора.

Җирлек башлыгы Җирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.

3. Җирлек башлыгы бер үк вакытта Җирлек Советын һәм Җирлекнең Башкарма комитетын җитәкли.

4. Җирлек башлыгының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Әтрәкле авыл җирлеге башлыгы.

5. Вазыйфасы буенча җирлек башлыгы Минзәлә муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

40 нче статья. Җирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Авыл җирлеге башлыгы яңа сайланган Советның беренче утырышында Җирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән Җирлек Советы вәкаләтләре вакытына сайлана. Җирлек башлыгын сайлау Җирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән гражданнар, иҗтимагый берләшмәләр, Минзәлә муниципаль районы башлыгы, Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, Җирлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Сайлаулардан соң җирлек башлыгы түбәндәге ант бирә:

"Җирлек башлыгының миңа йөкләнгән югары бурычларын үтәгәндә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, җирлек уставын үтәргә, җирлек халкының иминлеген тәэмин итү, кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен барлык көчемне һәм белемнәремне кулланырга ант итәм."

4. Җирлек Башлыгы Вәкаләтле вәкил вәкаләтләре чоры тәмамлангач, Җирлекнең яңа Башлыгы билгеләнгән тәртиптә сайланганчы, җирлек эшчәнлеге белән җитәкчелекне гамәлгә ашыруны дәвам итә.

41 нче статья. Җирлек башлыгы статусы

1. Җирлек башлыгы даими нигездә эшли.

2. Җирлек Башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр федераль закон белән билгеләнә.

3. Җирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә халыкка һәм Җирлек Советына карата роль уйный һәм хисап тота.

4. Җирлек башлыгы Җирлек Советына үз эшчәнлеге нәтиҗәләре турында еллык хисаплар тапшыра, ә Җирлек башлыгы Башкарма комитетны җитәкләсә, Башкарма комитет һәм аңа буйсынган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән Җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында хисаплар тапшыра.

5. "Җирлек башлыгы "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны (кертемнәр) ачуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән әгәр «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, "чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану" темасына Россия Федерациясе территориясеннән читтә яшәүче

гражданнарга түләүсез юридик ярдәм күрсәтү турында " 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән башкасы каралмаган булса.

42 нче статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре

Җирлек башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торак пунктны тәкъдим итә, торак пункт исеменнән ышанычсыз эш итә; торак пункт исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, оешмалар һәм гражданнар белән килешүләр һәм килешүләр төзи;

2) Җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек Советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә;

3) җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә бердәм башлангыч принципларында җитәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрнең башкарма комитеты тарафыннан үтәлүе өчен шәхси җаваплылык тота;

4) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актларга, шулай ук Җирлек Советының утырышлар беркетмәләренә кул куя һәм халыкка җиткерә;

5) Җирлек Советы һәм башкарма комитеты эшендә җәмәгатьчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә, халыкка даими рәвештә Җирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеге турында хәбәр итә;

6) Җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, атнага кимендә бер тапкыр гражданнарны шәхси кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

7) Җирлек акчаларына, шул исәптән Җирлек Советының эшчәнлеген тәэмин итүгә һәм аның эшчәнлеген тәэмин итүгә акчалар белән, расланган бюджетка ярашлы рәвештә, банк учреждениеләрендәге Җирлек бюджет һәм башка счетларын ача һәм каплый;

8) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча Җирлек Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

9) Җирлек Советы каравына Җирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны тапшыра;

10) Халыкның социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын Җирлек Советы каравына тәкъдим итә;

11) Җәмәгать Советы раславына башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләр санының иң чик структурасы һәм хезмәткә түләү фонды билгеләгән структура нигезендә Җирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

12) Вазыйфага билгеләнеп куя һәм муниципаль хезмәткәрләрне һәм башкарма комитетның башка хезмәткәрләрен вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын күрә;

13) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләр гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

14) Җирлек Башкарма комитеты һәм җирле үзидарәнең ведомство буйсынуындагы башка органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән Җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларны тапшыра.

15) дәүләт һәм башка органнардагы Җирлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, Җирлек исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав тарафыннан кертелгән башка вәкаләтләрне, Җирлек Башлыгы компетенциясенә Җирлек Советы карарлары белән гамәлгә ашыра.

43 нче статья. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме белән җирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан җирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, Җирлек Башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Җирлек башлыгы урынбасары Җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә вазыйфаларны үти, Җирлек башлыгының йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыруга яисә отпускка бәйле), аның үз бурычларын үтәмәве, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуы яисә суд карары буенча аңа карата аны сак астына алу рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чараларын күрү яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү очракларында Җирлек Башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Җирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

5. Җирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләре алдан каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла

6. Җирлек Башлыгы урынбасары Җирлек Советы карары буенча яисә җирлек башлыгы инициативасы буенча кабул ителә торган Җирлек Советы карары буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере күләмендә вазыйфадан шулай ук теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын кире чакыртып алу турындагы карар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

44 нче статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Җирлек башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

3) әлеге Уставның 60 статьясы нигезендә отставкага китүләр;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яисә вафат дип игълан ителү;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) даими яшәү өчен Россия Федерациясеннән китү;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын яки чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил дәүләте гражданлыгын туктату, чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) яки яшәүгә рөхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы булу;

10) сайлаучылар фикере;

11) сәламәтлек торышы буенча торак пункт башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) үз көчен югалткан дип танылды

13) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 13.1 статьясы нигезендә ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

14) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында, шулай ук муниципаль берәмлек юкка чыгарылган очракта»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган Җирлекне үзгәртеп кору;

15) Җирлек чикләре үзгәрү нәтиҗәсендә килеп чыккан сайлаучылар санын 25 проценттан артыгракка арттыру.

16) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү.

2. Җирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Җирлек Советы

тарафыннан үз составыннан сайланучы Җирлек башлыгын сайлау вәкаләтләр шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

3. Шул ук вакытта Җирлек Советының вәкаләтләр чоры тәмамланганчы алты айдан кимрәк вакыт калган булса, Җирлек Советы составыннан Җирлек башлыгын сайлау яңа сайланган Җирлек Советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Әгәр Татарстан Республикасы Башлыгының(Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) Җирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә җирлек Советының җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган җирлек башлыгы әлеге хокукый актны яисә карарны суд тәртибендә шикаять итсә, Җирлек Советы җирлек Советы тарафыннан үз составыннан сайлана торган Җирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел суд карарының законлы көченә керүе.

5. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендә җәзалар куллану турындагы мәгълүматлар әлеге зат тиешле вазыйфаны биләгән җирле үзидарә органы тарафыннан 2008 елның 25 декабрендәге 273 номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалту сәбәпле эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә-ФЗ "Коррупциягә каршы тору турында".

V нче бүлек ҖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

45 нче статья. Җирлек Башкарма комитеты - җирле үзидарәнең башкарма-боеру органы

1. Җирлек Башкарма комитеты җирле үзидарәнең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Җирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Хуҗәмәт авыл җирлеге Башкарма комитеты.

3. Җирлекнең Башкарма комитеты Җирлек Советына һәм Җирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

4. Җирлекнең Башкарма комитетына үз исеме булган мөһер, бланклар бирелгән.

5. Җирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

6. Юридик зат буларак Җирлек Башкарма комитетын дәүләт теркәвенә алу өчен нигез булып муниципаль казна учреждениесе формасында тиешле орган гамәлгә кую турында Җирлек Советы карары тора һәм аның турында Совет тарафыннан Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе тәкъдиме буенча нигезләмәне раслау тора.

46 нчы статья. Җирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Җирлек башлыгы тәкъдиме буенча Җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл җирлеге Башкарма комитеты структурасына керә: авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе, авыл җирлеге Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасары, белгеч, бухгалтер, техник персонал.

3. Җирлекнең Башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм күрсәтү, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итү буенча килешенгән мәсьәләләрне хәл итү өчен, Җирлекнең Башкарма комитеты каршында җирлек башлыгы карары белән координацион, эксперт советлары һәм башка Советлар оештырылырга мөмкин. Күрсәтелгән советлар Җирлек Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш җәмәгать башлангычларында алып барыла.

47 нче статья. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Җирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Җирлек бюджетының (бюджет проекты һәм урта сроклы финанс планы) проектын төзүне тәэмин итә;

- Җирлек Советын раслауга кирәкле документлар һәм материаллар белән җирлек советын

раслауга җирлек бюджеты проектын кертә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә бюджетара трансфертларны бүлү методикасын һәм (яисә) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

- Җирлекнең бюджетын үтәүне һәм бюджет хисабын төзүне тәэмин итә, Җирлек Советы раславына җирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәэмин итә;

- Җирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статистик күрсәткечләрне җыюны оештыра һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыра;

-стратегик планлаштыру өлкәсендә «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган вәкаләтләрнең үтәлешен тәэмин итә.

2) Җирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Җирлек муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- Җирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда муниципаль мөлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәрне, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәрне Совет тарафыннан килештерүгә (раслауга) кертә;

-Үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар, үз белдеге белән төзелгән корылманы җимерү яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү хакында карар кабул итү).

- Җирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә муниципаль милектәге предприятиеләр, оешмалар белән хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; җирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- Җирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның җитәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыру; бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итә;

-Җирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция җитештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәт күрсәтүләр башкару, җирлектәге үз матди һәм финанс чараларыннан файдаланып, башка эшләрне башкаруга заказчы булып тора;

- участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлеге вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирә;

- алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын күрә».

3) җирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында биналарны, корылмаларны карауны оештыра;

- муниципаль милектәге җирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

-Җирлек территориясендә законнарда билгеләнгән тәртиптә сатып алу юлы белән, җирлек территориясендә җир кишәрлекләре бирә һәм ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

-Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен, алардан файдалануның чикләүләре турында халыкка мәгълүмат җиткерүне гамәлгә ашыра.

4) авыл хуҗалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

-авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру өчен шартлар тудыра;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

-Җирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын, җирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, таләпләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган Җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра;

-халыкны элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

-мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

-Җирлек территориясендә физик культураны һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итә, Җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру

-Җирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра Халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә;

-ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- Җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программалар раслый һәм гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен уздыруны оештыра һәм энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә.

-Җирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра, шулай ук Җирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик күрсәткечләрне җыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыра;»

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итә һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәэмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала;

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, су бүлеп бирү, халыкны ягулык белән тәэмин итү чикләрендә оештыра;

- Җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген оештыра;

-халыкны элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

6) төзекләндерү өлкәсендә:

- көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чарны җыюны һәм чыгаруны оештыра;

- Җирлек территориясен җирлек Советы раслаган җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә төзекләндерә;

- адрес объектларына адреслар тапшыра, җирлек чикләрендә адресларны үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыра;

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү өлкәсендә:

-Җирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

-билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның җирле үзидарә хокукларын боза торган судта яисә арбитраж судында шикаять бирә;

-Җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

-үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яисә килеп чыгу куркынычы турында вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

- муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне Җирлек чикләрен үзгәртү, Җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне гамәлгә ашыра;

- җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, җирлек советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирә, мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыра;

-җыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрүгә, спорт, тамаша кылу һәм башка массакүләм җәмәгать чараларын оештыруга бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

-Җирлек чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра.

8) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- Җирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларның эчтәлеген тәэмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

-Җирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итә, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

-Җирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерә, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп.

9) җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирле үзидарә органнарына Җирлек тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

-дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм алардан тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- җирлекнең җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, Җирлек Советы карарлары нигезендә өстәмә файдалануны тәэмин итә;

10) башка вәкаләтләр:

-Җирлек ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен федераль закон нигезендә кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итә;

- Җирлек башлыгының эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

-Җирлекнең архив фондларын булдыруны тәэмин итә;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 4-5, 8 пунктларында каралган Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында күчергечләр (шул исәптән дежурстволар) өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) ирекле нигездә башкаруга гражданнарны җәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- милләтара һәм конфессиональара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

-хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра.

-Россия Федерациясенең «Куллянучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

-Җирлек музейларын төзи;

- Җирлектә нотариус булмаган очракта кануннарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- Җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга булышлык күрсәтә;

-Җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

- муниципаль янгын сагын төзи;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

-кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә.

-инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләренә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү.

- Җирлек территориясендә яшәүче хуҗалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра.

- инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, җайлашу физик культурасын һәм җайлашу спортын үстерүгә ярдәм итә.

3. Җирлекнең Башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган була.

Муниципаль контроль өлкәсендәге башкарма комитетның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

«Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен кулланып, федераль законнарда каралган мәсьәләләр буенча муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

- җирле үзидарә органнарына вәкаләтләр бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

-эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

федераль законнарда, законнарда һәм Россия Федерациясе субъектларының башка норматив хокукый актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен җирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, тикшерүләр оештыру һәм уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

VI НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ОРГАННАРЫ

48 нче статья. Җирлек ревизия комиссиясе

1. Җирлекнең референдум комиссиясе Җирлек Советы тарафыннан төзелә.

2. Ревизия комиссиясен оештыру һәм аның эшчәнлеге тәртибе Җирлек җирлегендә билгеләнә.

Федеральный закон от 06.10.2003 N 131-ФЗ

Статус: Гамәлдәге редакция (гамәлдә булган 30.05.2023)"2003 елның 06 октябрендәге N 131-ФЗ "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында"

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар белән гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә). Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә ревизия комиссиясе эшчәнлеген хокукый җайга салу Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

VII НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

49 нчы статья. Юридик зат хокукына ия җирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән Җирлек Башкарма комитетына бирелә.

50 нче статья. Җирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Җирлек исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин Җирлек башлыгы.

2. Җирлекнең Башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль учреждение булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

51 нче статья. Эшчәнлекне финанс белән тәэмин итү җирле үзидарә органнары

1. Җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Җирлек бюджетының үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

2. Дәүләт хакимияте органнары һәм (яисә) җирле үзидарә органнары тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә барлыкка килгән чыгымнарны финанслау йөкләмәләре гражданга рөхсәт ителми";

VIII НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

52 нче статья. Җирлек башлыгы эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре, даими нигездә эшләүче

1. Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгына түбәндәгеләр гарантияләнә:

1) вазыйфаи вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итә торган эш шартлары муниципаль хокукый актлар нигезендә;

2) җирле бюджет, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финанслана торган җирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм оешмаларның вазыйфаи затлары тарафыннан салымнарны һәм мәҗбүри түләүләрне түләү буенча ташламаларга ия йә җирле үзидарә органнарын һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарын гамәлгә куючылар буларак, җирлек территориясендә урнашкан органнарны законнар нигезендә кабул итү хокукы;

3) Җирлекнең җирле үзидарә органнары кабул иткән хокукый актларга тоткарлыксыз керү хокукы;

4) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрне үтәү өчен кирәкле, җирлек территориясендә урнашкан җирле үзидарә органнарыннан, ә федераль законнарда каралган барлык милек рәвешләрендәге оешмалардан, иҗтимагый берләшмәләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә мәгълүмат һәм материаллар алу

хокукы;

5) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата бүләкләү алуга хокук;

6) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен, шулай ук ел саен түләнә торган төп һәм өстәмә отпускларны бирү белән тәэмин ителә торган ял;

7) медицина хезмәте күрсәтү һәм аның гаилә әгъзаларын, шул исәптән Җирлек башлыгы пенсиягә чыкканнан соң;

8) муниципаль вазыйфа заты биләгән чорда яисә аны туктатканнан соң авыру очрагында яисә хезмәткә сәләтне югалткан очракта мәҗбүри дәүләт социаль иминләштерүе, әмма ул вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә яңалары;

9) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда пенсия белән тәэмин итү, шулай ук җирлек башлыгының гаилә әгъзаларын, вазыйфаи вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә башланган үлем очрагында, федераль законнар нигезендә пенсия белән тәэмин итү;

10) федераль законнарда һәм муниципаль хокукый актларда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфаи вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә көч кулланудан, янаулардан һәм башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау;

11) хезмәт командировкаларына бәйле чыгымнарны каплау;

12) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда транспорт хезмәте күрсәтү, шулай ук биләгән вазыйфага муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә карап, хезмәт максатларында шәхси транспорттан файдаланган өчен компенсация.

13) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләр туктатылуга бәйле рәвештә башка түләүләр.

2. Җирлек башлыгының шушы Уставы нигезендә хезмәт өчен түләү айлык акчалата бүләкләү рәвешендә башкарыла. Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгына, Татарстан Республикасы норматив актларында башкасы каралмаган очракта, муниципаль хокукый актлар белән айлык акчалата бүләкләүдән тыш, өстәмә рәвештә түләүләр билгеләнә.

3. Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгына биләгән вазыйфасын һәм акчалата бүләкләүне саклап, еллык түләүле отпуск бирелә.

Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгының еллык түләүле ялы төп һәм өстәмә түләүле отпусктан тора.

Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгына ел саен 30 календарь көн дәвамлылыгы белән төп түләүле отпуск бирелә.

Тиешле еллар эшләгән өчен еллык өстәмә түләүле отпускның дәвамлылыгы, даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгы муниципаль вазыйфаны, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән һәр ел өчен календарь көн, шулай ук дәүләт вазыйфасын һәм дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын биләгән өчен бер календарь көн исәбеннән исәпләнә. Еллык төп түләүле отпускның һәм тиешле еллар эшләгән өчен еллык өстәмә түләүле отпускның гомуми дәвамлылыгы даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгы өчен 45 календарь көннән артмаска тиеш.

Еллык түләүле отпуск өлешләр буенча бирелергә мөмкин, шул ук вакытта отпускның бер өлеше озынлыгы 14 календарь көннән дә ким булмаска тиеш.

4. Даими нигездә эшләүче җирлек башлыгының вәкаләтләре чоры гомуми хезмәт стажына, шулай ук дәүләт граждан хезмәте стажына, муниципаль хезмәт стажына, законнар нигезендә белгечлек буенча эш стажына кертелә.

5. Даими нигездә эшләүче Җирлек башлыгына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җиһазлар һәм элемтә чаралары белән җиһазландырылган хезмәт бинасы бирелә, шулай ук әлеге Устав нигезендә билгеләнә торган аларның эшчәнлегенең башка гарантияләре билгеләнергә мөмкин.

53 нче статья. Җирлек Советы депутаты эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре, башка вазыйфаи затлар

1. даими булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы Халык җирлеге Советы депутатына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр билгеләнә.

2. Үзләренең вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыру өчен Җирлек Советы депутаты дәвамлылыгы аена ике һәм алты эш көненнән кимрәк булган чорга эш (вазыйфа) урынын саклап калу гарантияләнә.

54 нче статья. Җирлек башлыгының, Җирлек Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән җирлек башлыгының, аларны җинаять яисә административ җаваплылыкка җәлеп иткәндә, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүгә, сорау алганда, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу хокукларын гарантияләү, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемтә чаралары язышуларына карата оператив-эзләнү чаралары үткәргәндә федераль законнар белән билгеләнә.

2. Җирлек Советы депутаты федераль закон нигезендә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция, Җирлек башлыгы статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә Җирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

IX НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

55 нче статья. органнарның һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы җирле үзидарә

Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары Җирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы булалар.

56 нче статья. Халык алдындагы Җирлек Советы депутатларының җаваплылыгы

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән Җирлек башлыгының, халык алдында җаваплылыгы аны сайлаган халыкның ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Халыкның ышанычын югалткан Җирлек Советы депутаты, шул исәптән Җирлек башлыгы, Җирлек халкы тарафыннан билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин

57 нче статья. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы Дәүләт алдындагы авыллар

Федераль закон нигезендә Җирлек Советының һәм Җирлек башлыгының дәүләт алдындагы җаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта, тиешле суд карары нигезендә башлана.

Әгәр дә җирлек Советы Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституцион законнарга, федераль законнарга, Конституциягә, Татарстан Республикасы законнарына, җирлек уставына каршы килә торган норматив хокукый акт кабул иткән булса, ә җирлек Советы суд карары үз көченә кергән көннән алып өч ай дәвамында яисә суд карары белән каралган башка срок дәвамында үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар күрмәгән булса, шул исәптән тиешле норматив хокукый акт, Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) әлеге карарны үтәмәү фактын билгеләгән суд карары үз көченә кергәннән соң бер ай эчендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советына торак пункт Советын тарату турында Татарстан Республикасы законы проектын кертә.

Җирлек Советы вәкаләтләре аны тарату турында Татарстан Республикасы законы үз көченә кергән көннән туктатыла.

58 нче статья. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы Физик һәм юридик затлар алдына күчеп утырулар

Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы физик һәм юридик затлар алдындагы җирлекләр федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

59 нчы статья. Дәүләт каршындагы Җирлек башлыгының җаваплылыгы

1. Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) Җирлек башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акт чыгара түбәндәге очракларда:

1) әгәр мондый каршылыклар тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Җирлек Уставына каршы килә торган норматив хокукый актны җирле үзидарәнең күрсәтелгән вазыйфаи заты тарафыннан суд карары үз көченә кергән көннән алып ике ай эчендә яки суд карары белән каралган башка срок үз вәкаләтләре чикләрендә суд карарын үтәү буенча чаралар кабул ителмәгән булса;

2) җирле үзидарәнең күрсәтелгән вазыйфаи заты тарафыннан кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен бозуга китерерлек норматив булмаган гамәлләр кылу, Россия Федерациясенең территориаль бөтенлеген, Россия Федерациясенең милли иминлеген һәм аның оборона мөмкинлеген, Россия Федерациясенең хокукый һәм икътисадый киңлегенең бердәмлеген, максатчан билгеләнеше, бюджет кредитлары булган бюджетара трансфертларны максатчан файдаланмау, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан алынган бюджетара трансфертлар, бюджет кредитлары бирү шартларын бозу, әгәр бу тиешле суд тарафыннан билгеләнгән булса, ә күрсәтелгән вазыйфаи зат суд карарын башкару буенча үз вәкаләтләре чикләрендә кабул ителмәгән булса.

2. Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) Җирлек башлыгы вазыйфасыннан ваз кичү турында хокукый акт чыгара торган срок күрсәтелгән актны бастырып чыгару өчен кирәкле соңгы суд карары үз көченә кергән көннән кимендә бер ай була алмый һәм әлеге суд карары үз көченә кергән көннән алып алты айдан арта алмый.

3. Татарстан Республикасы Башлыгы (Раис) вазыйфасыннан баш тарту турында хокукый акт чыгарылган Җирлек башлыгы әлеге хокукый актка рәсми басылып чыккан көненнән алып 10 көн эчендә суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

Суд шикаятьне карарга һәм карар аны биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

60 нчы статья. Җирлек башлыгының отставкага китүе

1. Җирлек Советы "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җирлек башлыгын Җирлек Советы депутатлары инициативасы буенча яисә Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) инициативасы буенча (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) отставкага җибәрергә хокуклы.

2. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) Җирлек башлыгының "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенең 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтиҗәләргә китергән (йогынты ясаган) карарлары, гамәлләре (гамәл кылмавы);

2) “Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру һәм (яисә) җирле үзидарә органнары тарафыннан җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларын өч ай дәвамында һәм аннан артык вакыт дәвамында үтәмәү;

3) Җирлек Башлыгы эшчәнлегенә Җирлек Советы тарафыннан аның Җирлек Советы алдындагы еллык хисабы нәтиҗәләре буенча канәгатьләнерлек бәя бирелмәгән, ике тапкыр бирелгән

4) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү;

5) Җирлек Башлыгы, Җирлек Башкарма комитеты, Җирлекнең башка органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары һәм аның ведомствосындагы оешмалары тарафыннан кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре тигезлегенең дәүләт гарантияләрен раса, милләт, тел, дингә һәм башка шартларга бәйле рәвештә бозуның, раса, милли, тел яисә дини тартым билгеләре буенча хокукларны һәм дискриминацияне кертү, әгәр бу милләтара һәм динара татулыкны бозуга китерсә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итсә.

3. Җирлек башлыгын отставкага чыгару турында Җирлек Советы депутатлары инициативасы, Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өченчесен алга чыгарып, Халык санын билгеләү хакындагы Җирлек Советына кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәҗәгать Җирлек Советының Җирлек Башлыгын отставкага чыгару турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны тәкъдим итү турында Җирлек Башлыгы һәм Татарстан Республикасы башлыгы(Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы җитәкчесе) Җирлек Советына әлеге мөрәҗәгать кертелгән көннән соң икенче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Поселение башлыгын отставкага чыгару турында Җирлек Советы депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) фикерен исәпкә алып (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр Җирлек Башлыгын отставкага җибәрү турындагы җирлек Советы депутатлары инициативасын караганда җирле үзидарә органнары тарафыннан җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен һәм Җирлек Башлыгының нәтиҗәләргә китергән карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләрне карау күздә тотыла икән, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешендәге 2 һәм 3 пунктларында каралган җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы карар Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек Башлыгын отставкага чыгару турында Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәис) инициативасы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) Җирлек Советының тиешле карары проекты белән бергә Советка тапшырыла торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Җирлек башлыгының әлеге инициативасын күрсәтү турында Җирлек Советына күрсәтелгән мөрәҗәгать кертелгән көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

7. Җирлек башлыгын отставкага чыгару турында Татарстан Республикасы Дәүләт Советы яки Татарстан Республикасы башлыгы(Рәис) (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) депутатлары инициативасын карау тиешле мөрәҗәгать кертелгән көннән бер ай эчендә Җирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Җирлек башлыгын отставкага чыгару турында Җирлек Советы карары, әгәр аның өчен Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Җирлек башлыгын отставкага чыгару турындагы карарны Җирлек Советы утырышында рәислек итүче депутат имзалый.

10. Җирлек башлыгы Җирлек Советы утырышында катнашкан очракта, анда аны отставкага чыгару турындагы мәсьәлә карала, күрсәтелгән утырыш монда Җирлек Советы депутаты рәислегендә уза.

11. Җирлек Башлыгын отставкага чыгару турында Совет карары каралганда һәм кабул ителгәндә түбәндәгеләр тәэмин ителергә тиеш:

1) аларга тиешле утырышны үткәрү датасы һәм урыны турында алдан хәбәр итү, шулай ук җирлек Советы депутатларының яисә Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис)(Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы җитәкчесе) мөрәҗәгате һәм җирлек Советының аны отставкага җибәрү турындагы карары проекты белән танышу;

2) отставкага китү өчен нигез буларак күрсәтелә торган шартларга бәйле рәвештә, Совет депутатларына аңлатма бирү мөмкинлеге бирү.

12. Җирлек Башлыклары аны отставкага чыгару турында Җирлек Советы карары белән риза булмаган очракта, ул үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы.

13. Җирлек башлыгын отставкага чыгару турында Җирлек Советы карары кабул ителгән көннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Җирлек башлыгы язма рәвештә аны отставкага чыгару мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикерен белдергән очракта, ул Җирлек Советы карары белән бер үк вакытта бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

14. Әгәр җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы Татарстан Республикасы башлыгы (Рәис) яки Җирлек Советы депутатларының инициативасы Җирлек Советы тарафыннан кире кагылган булса, җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы мәсьәлә җирлек советы утырышы уздырылганнан соң ике айдан да иртәрәк түгел, әлеге мәсьәлә каралган Җирлек Советы утырышы уздырылганнан соң кабат каралырга мөмкин.

15. Җирлек советы аны отставкага чыгару турында карар кабул иткән Җирлек башлыгы күрсәтелгән карарга шикаять бирү турындагы гариза белән мондый карар рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

Суд гаризаны карарга һәм карарны гариза биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча кабул итәргә тиеш.

61 нче статья. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау яки белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, коммерциягә нигезләнмәгән, дәүләтнеке булмаган чит ил оешмаларының идарә органнары, попечительлек һәм күзәтчелек советлары, башка органнары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эш итүче структур бүлекчәләре составына керергә».

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны үтәмәгән очракта, яклар конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буенча чаралар.

Х НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

62 нче статья. Җирлек муниципаль хокукый актлары системасы

1. Җирлек муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) Җирлек Уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) Җирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) әлеге Уставта каралган Җирлек башлыгының, Җирлек Башкарма комитетының һәм җирле үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфаи затларының хокукый актлары.

2. Җирлекләр Уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм җирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар җирлекнең бөтен территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар нигезендә җаваплы булалар һәм

5. Җирлекләрнең муниципаль хокукый актлары каршылык күрсәтергә тиеш түгел.

Конституция Республики Татарстан 06.11.1992

Статус: Татарстан Республикасы Конституциясенең гамәлдә булмаган редакциясе, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына.

6. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) яисә туктатып тору вакытына, шулай ук суд тарафыннан туктатылырга мөмкин; ә җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә - тиешенчә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тиеш.

6.1. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында, тиешле Җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә экспертиза узарга мөмкин;

6.2. Муниципаль норматив хокукый актларда эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыруга һәм аларның үтәлешен бәяләүгә бәйле булган мәҗбүри таләпләрне куллануны билгеләү һәм бәяләү тәртибе муниципаль контроль кысаларында административ җаваплылыкка тарту, лицензияләр һәм башка рөхсәтләр, аккредитацияләр бирү, бәяләүнең һәм экспертизаның башка рәвешләре (алга таба - мәҗбүри таләпләр) муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән мәҗбүри таләпләрне билгеләү һәм бәяләү принципларын исәпкә алып билгеләнә.

7. Муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнче гамәлгә яраксыз дип табылган муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы карары буенча суд карары закон көченә кергәнче кабул ителгән күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез була алмый.

63 нче статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне гражданнар тарафыннан турыдан-туры җирле референдумда белдерелгән халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән хәл ителә.

2. Әгәр халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә,

Җирлек Советы яисә Күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) компетенциясенә керә торган Җирлек Башлыгы референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Халыкны турыдан-туры ихтыяр итү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу Җирлек Советының чакыртып алу яисә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез була.

64 нче статья. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Җирлек Советы - Җирлек Советы карарлары;

2) Җирлек башлыгы - Җирлек башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре, Җирлек Башкарма комитетының карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Җирлекләр үзләренең статусын билгеләүче әлеге Уставада, башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

65 нче статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары Җирлек Башлыгы, Җирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, прокурор, аны алып бару мәсьәләләре буенча җирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Прокурор, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә, җирле үзидарә органнарына үзгәрешләр турында, өстәмәләр турында, муниципаль норматив хокукый актларны юкка чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә Җирлек Советы Регламенты һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен яңа таләпләр билгели торган яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган мәҗбүри таләпләрне үзгәртә торган муниципаль норматив хокукый актлар проектлары, инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен бурычлар, тиешле муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнгән тәртиптә җайга салу йогынтысы бәяләнергә мөмкин, моңа түбәндәгеләр керми:

1) Җирлек Советының җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүче, үзгәртүче, туктатып торучы, юкка чыгаручы норматив хокукый актлары проектлары;

2) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Җирлек Советының норматив хокукый актлары проектлары.

3) гадәттән тыш хәлләр режимы гамәлдә булган чорда табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукый актлар проектлары.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының җайга салу йогынтысын бәяләү эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләрне, шулай ук эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектларының һәм җирле бюджетларның нигезләнмәгән чыгымнарын барлыкка китерүче нигезләмәләрне ачыклау максатларында уздырыла.

66 нчы статья. Җирлек Советының хокукый актлары

1. Үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Җирлек Уставы тарафыннан кертелгән мәсьәләләр буенча Җирлек Советы Җирлек территориясендә башкару өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарлар, Җирлек башлыгын

отставкага чыгару турында карар, шулай ук Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм аның компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Җирлек Уставы белән кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Җирлек территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган Җирлек Советы карарлары, әлеге Федераль закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Җирлек Советы кабул иткән карарлар Җирлек Башлыгына кул кую һәм халыкка җиткерү өчен 10 көн дәвамында җибәрелә.

3. Җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, Җирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан Җирлек Советы карарлары Җирлек башлыгы инициативасы белән яисә аның бәяләмәсе булганда гына Җирлек Советы каравына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә аларга Җирлек Советы Уставында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә Җирлек Советына тапшырыла.

4. Җирлек Советы карарларына Җирлек Башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә имза салына һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

67 нче статья. Җирлек Башлыгының хокукый актлары

Җирлек Башлыгы законнарда, әлеге Уставта, Җирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм боерыклар, шулай ук җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре һәм җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча Җирлек Башкарма комитеты карарлары чыгара, шулай ук Җирлек Башкарма комитетының җирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыклары.

Җирлек Башлыгы "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

68 нче статья. Басып чыгару (халыкка җиткерү) һәм керү тәртибе муниципаль хокукый актлар аркасында

1. Җирлек Советы карарлары, әгәр карар үзе башканы билгеләмәсә, Җирлек Башлыгы тарафыннан имзаланганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Салымнар һәм җыемнар турында Җирлек Советының хокукый актлары үз көченә керә

Җирлек Советының әлеге Уставны кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Җирлек Башлыгының, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль норматив хокукый актлар, кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, нигез салучы булып торган оешмаларның хокукый статусын билгеләүче, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

Җирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын тиешле Җирлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен җирле үзидарә органнары шулай ук челтәр басмасын кулланырга хокуклы. Рәсми челтәр басмасында тулы текст басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, матбугат басмасында аның күләмле график һәм таблица рәвешендәге кушымталары китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа имза салу датасы (Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Җирлек Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актны имзалаган вазыйфаи зат исеме булырга тиеш.

5. Җирлекнең бюджет турындагы карары, аның үтәлеше турындагы хисап, җирле салымнар

һәм җыемнар билгеләү турындагы карар, Җирлек Советы Регламенты, Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, аларны имзалаган көннән алып җиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш, моңа федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре керми.

6. Муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, Җирлек Советы депутатын үзгәртү, үзгәртеп кору, Җирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча шулай ук норматив булмаган хокукый актлар һәм законнар нигезендә башка актлар һичшиксез рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мәҗбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- Җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә Җирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- Җирлекнең халыкка хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату);

- хокукый акт текстын авыл җирлеге территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны Җирлек Советы тарафыннан раслана һәм Җирлек гражданнары муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

- "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматларының рәсми порталында" урнаштыру (бастырып чыгару) (PRAVO.TATARSTAN.RU).

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки тиешле актны халыкка җиткерү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш, алар актны җибәрә башлау (тарату) датасына яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

11. Җирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына җирлек Башлыгы тарафыннан җибәрелә.

Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

69 нчы статья. Муниципаль хокукый актларны бетерү һәм аларның гамәлдә булуын туктатып тору

1. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисә туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук суд тарафыннан; ә җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы) тарафыннан (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органы) үзгәртелергә мөмкин.

Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә җирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына алар карар кабул иткән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

2. Муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнче гамәлгә яраксыз дип табылган муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы карары буенча суд карары закон көченә кергәнче кабул ителгән күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез була алмый.

70 нче статья. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре эчтәлеге

1. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре Җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре түбәндәге мәсьәләләрне җайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) фасадларның тышкы төре һәм биналарның, корылмаларның киртәләү конструкцияләре;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән җир эшләрен башкарганнан соң;

4) Җирлек территориясен яктыртуны оештыру, биналарны, корылмаларны архитектура яктыртуны да кертеп;

5) торак пунктлар чикләрендә урнашкан газларны, чәчәклекләрне һәм үләнчел үсемлекләр белән башка территорияләрне төзү, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен кертеп, җирлек территориясен яшелләндерүне оештыру;

6) Җирлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, вывескалар белән күрсәткечләр урнаштыру;

7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура рәвешләрен урнаштыру һәм тоту;

8) җәяүлеләр өчен коммуникацияләр, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар оештыру;

9) күрсәтелгән территориядә инвалидларның һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәт итүен тәэмин итү максатларында җирлек территориясе төзелешен;

10) Җирлек территориясен җыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр сулары агып төшүне оештыру;

12) җир эшләрен уздыру тәртибе;

13) якындагы территорияләр эчтәлегендә биналар, төзелешләр, корылмалар, корылмалар, җир кишәрлекләре (мондый йортлар чикләрендә төзелмәгән яисә төзелмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннарның милекчеләреннән һәм (яисә) башка законлы хуҗаларыннан тыш) катнашу, шул исәптән финанс, милекчеләре һәм (яисә) башка законлы хуҗалары;

14) Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртип нигезендә якындагы территорияләр чикләрен билгеләү;

15) Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү;

16) Җирлек территориясен төзекләндерү чараларын гамәлгә ашыруда гражданнарның һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

3. Татарстан Республикасы Законы белән, аерым муниципаль берәмлекләрнең табигать-климат, географик, социаль-икътисадый һәм башка үзенчәлекләреннән чыгып, Җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән җайга салына торган башка мәсьәләләр каралырга мөмкин.

XI НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТЕ

71 нче статья. Җирлекнең муниципаль хезмәте

Муниципаль хезмәт - хезмәт шартнамәсе (контракты) төзү юлы белән билгеләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган гражданнарның һөнәри эшчәнлеге.

Җирлектә муниципаль хезмәтне гамәлгә ашыру мәсьәләләре федераль закон, Татарстан Республикасы законы, Җирлек Советы һәм җирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары белән расланган Җирлек муниципаль хезмәте турындагы Нигезләмә белән җайга салына.

XII НЧЕ БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

72 нче статья. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

Җирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектәге милек, җирлек бюджеты акчалары, шулай ук җирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

73 нче статья. Җирлек муниципаль мөлкәте

Җирлек милкендә булырга мөмкин:

1) билгеләнгән карарны хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт

2) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда, шулай ук җирле үзидарә органнарының аларга 3 өлештә каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт

3) Җирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

4) җирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт.

Җирлектә әлеге статьяның таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт мөлкәтне үзгәртергә (мөлкәтнең максатчан билгеләнешен үзгәртергә) яисә читләштерергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

2. Җирлек милкендә түбәндәгеләргә билгеләнгән мөлкәт булырга мөмкин:

1) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда, шулай ук җирле үзидарә органнарының аларга каралган тәртиптә тапшырылган аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт

2) җирлекнең, муниципаль хезмәткәрләрнең, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары эшчәнлеген тәэмин итү өчен җирлек Советының норматив хокукый актлары нигезендә.

3) җирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен.

2.1. Җирлек милкендә Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка мөлкәт булырга мөмкин.

3. Җирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәт реестрларын алып баралар.

4. Җирлектә мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, әлеге статьяның 1 - 2.1 өлешләренең таләпләренә туры килми торган очракта, күрсәтелгән мөлкәт милекне яңадан үзгәртергә (максатчан билгеләнешендәге үзгәртергә) йә читләштерергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

74 нче статья. Җирлек муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешүне исәпкә алып, җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәткә ия булалар, алардан файдаланалар һәм алар муниципаль мөлкәт белән эш итәләр

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына), һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

75 нче статья. Җирлек муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә җирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәттән файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан керемнәр Җирлек бюджетына керә.

76 нчы статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Җирлекләр муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, хуҗалык җәмгыятьләре төзүдә, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара оешмалар төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Җирлек гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслыйлар, әлеге предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләрен вазыйфасына билгеләп куялар һәм вазыйфаларыннан азат итәләр, аларның эшчәнлеге турында Җирлек Уставында каралган тәртиптә хисаплар тыңлыйлар.

3. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләренең йөкләмәләре буенча субсидияле җавап бирәләр һәм аларны федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә үтәүне тәэмин итәләр.

77 нче статья. Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга карата мөнәсәбәтләре

Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, федераль законда, Татарстан Республикасы законында башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIII нче бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

78 нче статья. Җирле бюджетлар

1. Җирлекнең үз бюджеты (җирле бюджет) бар.

2. Җирлек бюджетының состав өлеше буларак муниципаль берәмлекләр булмаган аерым торак пунктларның, башка территорияләрнең керемнәре һәм чыгымнары сметалары каралырга мөмкин. Күрсәтелгән катнашмаларны төзү, раслау һәм үтәү тәртибе, җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнеп куелган таләпләрне үтәп, мөстәкыйль билгеләнә.

3. Җирле бюджет проектын төзү һәм карау, җирле бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирле бюджетның үтәлеше турында хисапны төзү һәм раслау, билгеләнгән таләпләрне үтәп, җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла.

4. Җирле бюджет проекты, җирле бюджетны раслау турындагы карар, аның үтәлеше

турындагы еллык хисап, җирле бюджетны үтәү барышы һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре саны турында квартал саен белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга тиеш.

5. Җирле үзидарә органнары Җирлекләрдә яшәүчеләргә аларны бастырып чыгару мөмкин булмаган очракта күрсәтелгән документлар һәм белешмәләр белән танышу мөмкинлеген тәэмин итә.

79 нчы статья. Җирлектә бюджет процессы

1. Җирлек бюджетын төзү, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Җирлек җирлегенең бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе билгеләнә

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә).

2. Җирлекнең бюджетын раслау турында Җирлек Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, җирле үзидарә органнары муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең бюджет үтәлеше барышы турында квартал саен белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга тиеш.

3. Җирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана (чираттагы финанс елы һәм план чоры).

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты проекты Җирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты проекты Җирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда төзелә

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гамәлдә булган редакция (21.05.2023 гамәлдә)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Җыенына юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләренә;

Җирлек салым сәясәтенең төп юнәлешләре һәм бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре;

төп юнәлешләр

җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразына;

озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында) Җирлекләр.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы, шулай ук билгеләнгән башка күрсәткечләр керә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

8. Җирлек бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

- Җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

- Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) йә чыгымнар төрләре классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) төркемнәре (төркемнәре һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) буенча, бюджетлар чыгымнары классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең

бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

- ачык норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- план чорының беренче елына җирлек бюджеты чыгымнарының шартлы расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) план чорының икенче елына җирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), җирлек бюджеты чыгымнарының кимендә 5 проценты күләмендә (Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), (максатчан билгеләнеше булган);

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

-чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;

-Җирлекләр бюджетының тиешенчә билгеләнгән башка күрсәткечләре

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Җирлек Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм бюджет проектының икенче ел план чорының параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Җирлек бюджеты турында карар проекты расланган план чоры бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Күрсәтелгән бюджетның план чоры параметрларын төгәлләштерү Җирлек җирлегендә түбәндәгеләрне күздә тота:

чираттагы финанс елына һәм план чорына кучергечнең бюджеты турында карар проектын карау предметы булган күрсәткечләрне төгәлләштерүне раслау;

-бюджет чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау Җирлек яки аңа бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта җирлек Советына тәкъдим ителә:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджетының һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорыннан соң Җирлекләрнең социаль-икътисадый үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм агымдагы финанс елына Җирлекнең социаль-икътисадый үсешенең көтелә торган нәтиҗәләре;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразын;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты);

- Җирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлүнең методикалары (методикалар проектлары) һәм хисаплары;

- чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына муниципаль бурычның югарыгы чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

-Җирлек Советы, ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән

органнарның башкарма комитеты белән күрсәтелгән бюджет сметаларына карата каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектларын;

- билгеләнгән башка документлар һәм материаллар

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: гамәлдә булган редакция (21.05.2023 гамәлдә)"Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав.

Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет турында карар проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына кушымталар составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү Җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла

Кодекс РФ 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлдәге редакция (21.05.2023 гамәлдә).

12. Җирлекнең Башкарма комитеты утырыш Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына Халыкның бюджеты турында карар проектын агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча кертә.

13. Җирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән Җирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм раслау тәртибе бюджет турындагы карарның чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Җирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була

Җирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

15. Җирле үзидарә органнары Җирлекләрнең бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч дефициты, күләме һәм структурасы, Җирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм федераль законнарның үтәлешен тәэмин итә.

16. Җирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

17. Җирлек бюджеты чыгымнары Җирлек бюджетында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла

18. Дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга билгеләнү, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре гамәлгә ашырыла

80 нче статья. Муниципальара характердагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә чыгымнар

1. Район составына керүче кешеләр район бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыруга түбәндәге максатларда муниципальара характердагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә субсидияләр күчерәләр:

- гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләрне һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән читтә торак пунктлар, гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, федераль һәм республика әһәмиятендәге башка транспорт инженерлык корылмаларын карап тоту һәм төзү;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм район чикләрендә җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

-Район территориясендә йөклелек чорында, бала тапканнан соң һәм бала тапканда

хатын-кызларга медицина ярдәме күрсәтү (санитар-авиация ярдәменнән тыш), амбулатор-поликлиника һәм хастаханә учреждениеләрендә беренчел медицина-санитария ярдәме күрсәтү;

- опека һәм попечительлек;

көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру.

2. Күрсәтелгән бюджетара субсидияләрнең күләме Район Советы карары һәм барлык тиешле җирлекләр өчен бердәй район буенча җирле бюджетлар турында Җирлекләр Советлары карарлары белән бер кешегә йә муниципаль хезмәт күрсәтүләрне кулланучыга исәпләгәндә норматив раслана.

3. Җирлекнең җирле үзидарә органы Район бюджеты турында Район Советы карарын бюджетара субсидияләрне район бюджетына күчерү өлешендә үтәмәгән очракта, бюджетара субсидияләр суммасы федераль салымнар һәм җыемнардан, махсус салым режимнарында, җирле бюджетка күчерелергә тиешле салымнардан район Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы билгеләгән гомуми таләпләрне үтәп, алына.

81 нче статья. Җирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләү

Җирлек бюджет тәэмин ителешен тигезләү таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла

82 нче статья. Җирле үзидарә органнары тарафыннан дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга җирле бюджетка субвенцияләр бирү

1. Җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру өчен тапшырылган Россия Федерациясе дәүләт вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган халыкка чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү җирле бюджетка субвенцияләр бирү юлы белән федераль бюджет акчалары исәбеннән Татарстан Республикасы бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2. Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру өчен тапшырылган Татарстан Республикасы дәүләт вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган муниципаль берәмлекләрнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү җирле бюджетка субвенцияләр бирү юлы белән Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла

83 нче статья. Җирле бюджетларга Татарстан Республикасы бюджетыннан бирелә торган субсидияләр, дотацияләр һәм башка бюджетара трансфертлар

1. Җирле үзидарә органнарының җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен уртак финанслау максатларында Татарстан Республикасы бюджетыннан җирле бюджетларга субсидияләр бирелә

2. Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә

84 нче статья. Җирле бюджетлардан бирелә торган субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар

1. Татарстан Республикасы Законы белән җирлек бюджетыннан таләпләргә туры китереп субсидияләр бирү каралган булырга мөмкин

2. Җирлек муниципальара характердагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә бюджетара субсидияләрне муниципаль район бюджетына күчерә

Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ

Статус: Россия Федерациясе Бюджет кодексының гамәлдәге редакциясе (21.05.2023 гамәлдә).

3. Җирлек бюджетына муниципаль район бюджетыннан таләпләр нигезендә башка бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин

4. Муниципаль район бюджетына җирлек бюджетыннан таләпләргә туры китереп башка бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин

5. Башка муниципаль берәмлекләр бюджетларыннан Җирлекләр бюджетына субсидияләр субсидияләр субсидияләр бирелергә мөмкин

85 нче статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

86 нчы статья. Гражданнарның үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен гамәлгә ашырыла торган бер тапкыр түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме исемлек составына керүче Җирлек (яисә аның территориясенең бер өлеше) халкы өчен бертигез күләмдә билгеләнә, моңа саны Җирлек (яки аның территориясенең бер өлеше) халкының гомуми санының 30 процентыннан артмаска мөмкин булган һәм түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган аерым категорияләрдән тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның бер мәртәбә бирелә торган түләүләрен кертү һәм алардан файдалану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә 4.1 һәм 4.3 пунктларында каралган очракларда.

87 нче статья. Инициативалы проектларны тормышка ашыруны финанс һәм башка яктан тәэмин итү

1. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү чыганагы

2. Инициатив түләүләр дигәндә гражданнарның, индивидуаль эшкуарларның һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә барлыкка килгән, ирекле нигездә түләнә торган һәм исәпкә алына торган юридик затларның акчалары аңлашыла.

3. Әгәр инициатива проекты гамәлгә ашырылмаган булса, инициатива түләүләре аларны җирле бюджетка күчергән кешеләргә (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны җирле бюджетка күчергән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Җирле бюджетка күчерелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыярый мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашулары рәвешендә дә тәэмин ителергә мөмкин.

88 нче статья. Җирлекнең муниципаль бурыч алулары (муниципаль бурыч)

1. Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында муниципаль эчке алынмаларны, шул исәптән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән, гамәлгә ашырырга хокуклы

2. Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында Җирлек муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

3. Җирлек исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы

4. Агымдагы финанс елы башына Җирлек бюджеты акчаларының калган өлешләре агымдагы финанс елында Җирлек бюджеты турындагы карар белән Җирлек бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган чаралар күләменнән артыграк күләмдә касса резервларын каплауга җибәрелергә мөмкин.

5. Җирлек бюджетын үтәү җыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Җирлекнең җирле бюджетын үтәү

1. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү гамәлгә ашырыла
2. Җирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуындагы бердәмлеге нигезендә башкарыла.
3. Җирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, бюджет акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан физик затларга бүтән түләүләр буенча ачык норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр, шулай ук дәүләт (муниципаль) контрактлары, шартнамәләр (килешүләр) шартларын үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.
Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.
2. Тышкы муниципаль финанс контроле Җирлек Ревизион комиссиясенең контроль эшчәнлеге булып тора.
3. Эчке муниципаль финанс контроле җирлек башкарма комитеты органының (вазыйфаи затның) контроль эшчәнлеге булып тора.
4. Якынча контроль җирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм кисәтү максатларында гамәлгә ашырыла.
5. Алдагы контроль аны үтәүнең законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Җирлек бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

Бюджет хисабы. Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап

1. Җирлекнең еллык бюджет хисабы.
2. Җирлекнең бюджет хисабы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә Җирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә.
3. Җирлек җирлегенең бюджет үтәлеше турында еллык хисап Җирлек Советы карары белән расланырга тиеш.
4. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап, аны җирлек Советына тапшырганчы, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисаплылыгын тышкы яктан тикшерүне һәм җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.
Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү Җирлек Ревизион комиссиясе әлеге Устав билгеләгән тәртиптә таләпләрне үтәп гамәлгә ашырыла
Кодекс РФ от 31.07.1998 N 145-ФЗ
Статус: Татарстан Республикасы Бюджет кодексының гамәлдәге редакциясе (21.05.2023 гамәлдә).
Район составына керүче Җирлек Советы мөрәҗәгате буенча Җирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү Районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.
5. Җирлекнең Башкарма комитеты аңа бәяләмәне әзерләү өчен Җирлекнең бюджеты үтәлеше турында быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча хисап тапшыра.
Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү Бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта уздырыла.
6. Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә Җирлек Советының Ревизион комиссиясе тарафыннан бер үк вакытта Җирлекнең Башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.
7. Ел саен, агымдагы финанс елның 1 маеннан да соңга калмыйча, Җирлекнең Башкарма комитеты Җирлек Советының хисап финанс елына билгеләнүе турында еллык хисабын, Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документларның үтәлеше турында Җирлек бюджетының үтәлеше турында хисап финанс елы, Җирлек бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисаплылыгы проектын кушымта белән Халыкның берләштерелгән бюджетының

үтәлеше турында бюджет хисаплылыгын һәм Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документларның үтәлеше хакындагы Җирлек Советына тапшыра.

9. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча Җирлек Советы Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап Советы тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

10. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар белән, җирлек бюджеты керемнәренең, чыгымнарының һәм дефицитының гомуми суммасы күрсәтелеп, хисап финанс елы өчен Җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында Җирлек бюджеты үтәлеше турында Җирлек Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча Җирлек бюджеты керемнәре;

-бюджет керемнәре төрләре, керемнәрнең ярдәмче төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган операцияләрен классификацияләү буенча Җирлек керемнәре;

- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча Җирлек бюджеты чыгымнары;

- бюджет чыгымнары бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча җирлекләр;

- бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

- бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү.

XIII НЧЕ БҮЛЕК ҖИРЛЕКНЕҢ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

Җирлек Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары проекты Поселение советына, Җирлек Советы депутатларына, гражданнарның инициатив төркемнәренә кертелергә мөмкин.

2. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен Җирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Җирлек проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Җирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибенең, Җирлек Советының күрсәтелгән карары проектына карата, шулай ук гражданнарның аны фикер алышуда катнашу тәртибенең бер үк вакытта бастырып чыгарылуы (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Җирлеккә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук муниципаль берәмлек уставына нигезләмәләрне төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Җирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары буенча аларны карау алдыннан Җирлек Советы утырышында ачык тыңлаулар уздырыла

5. Җирлек Уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актларында билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, муниципаль берәмлек уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм ачык тыңлауларда үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм

аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу, Җирлек Советы утырышларының чиратлылыгы чорын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

Җирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау Җирлек Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң әлеге проект Җирлек Советы депутатларына, төзәтмәләр кертү өчен хокук иҗат инициативасы хокукына ия башка субъектларга җибәрелә.

3. Җирлек уставы, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары күпчелек тарафыннан Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлешкә кабул ителә.

89 нче статья. Җирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарлар

1. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары, аларны кабул иткәннән соң, Җирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органының территориаль органына җибәрелә.

Җирлек Уставы, әлеге Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт Дәүләт теркәве узганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм Җирлек территориясендә махсус мәгълүмат стендларында һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда, шулай ук Россия Юстиция министрлыгы «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар»порталында рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка җиткергәннән) үз көченә керә. Җирлек башлыгы теркәлгән Җирлек Уставын, Җирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы территориаль органыннан Җирлек Уставы турында мәгълүматларны кертү турында хәбәрнамә, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына Җирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый акт кергән көннән алып җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш, 6 нчы өлештә каралган Җирлек Уставына кертелгән һәм җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (Җирлек Уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан тыш, шулай ук җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләре, вәкаләтләре срогы, тәртибе үзгәртелгәннән һәм өстәмәләр) күрсәтелгән үзгәрешләрне һәм Җирлек Уставына өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән Җирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

Җирлек Уставына кертелгән һәм ревизия комиссиясен булдыруны күздә тоткан үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяның 1 өлешендә каралган тәртиптә үз көченә керә.

4. Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул түбәндәгеләрне рәсмиләштерергә мөмкин:

1) Җирлек Советы рәисе вәкаләтләрен үтәүче Җирлек башлыгы тарафыннан имзаланган Җирлек Советы карары;

2) Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән һәм җирлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта авыл Җирлеге Советының аны кабул итү турындагы карары реквизитлары куела. Күчеш нигезләмәләренең һәм (яисә) җирлек Уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны Советның мондый карарына кертү рөхсәт ителми.

5. Җирлек Уставын яңа редакциядә Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта җирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек җирлекнең гамәлдәге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

турында муниципаль хокукый актлар җирлекнең яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип танылa.

Прошито, пронумеровано

количество листов 43

Подпись ФИО

Совет
КУЗЕМБЕТЬЕВСКОГО
сельского поселения